
Bhavanopanishat or Shri Chakropanishad

भावनोपनिषत् अथवा श्रीचक्रोपनिषत्

Document Information

Text title : Bhava (Bhavana) Upanishad

File name : bhaava.itx

Category : upanishhat, svara

Location : doc_upanishhat

Author : Vedic Tradition

Transliterated by : Kannan Subramanian, NA

Proofread by : P.P.Narayanawami (swami at math.mun.ca), NA

Description-comments : 84/108; Atharva Veda, Shakta Upanishad, 87/108 in 108 Upanishads

Vasudev Lakshman Pansikar

Latest update : April 22, 2018

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 2, 2024

sanskritdocuments.org

भावनोपनिषत् अथवा श्रीचक्रोपनिषत्

स्वाविद्यापदतत्कार्यं श्रीचक्रोपरि भासुरम् ।

बिन्दुरूपशिवाकारं रामचन्द्रपदं भजे ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवा । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।

स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।

स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।

स्वस्ति नस्तार्क्ष्योऽरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ।

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

अथ भावनोपनिषत् ।

हरिः ॐ ।

आत्मानमखण्डमण्डलाकारमवृत्य सकलब्रह्माण्डमण्डलं

स्वप्रकाशं ध्यायेत् । ॐ श्रीगुरुः सर्वकारणभूता शक्तिः ।

तेन नवरन्ध्ररूपो देहः । नवशक्तिरूपं श्रीचक्रम् ।

वाराही पितृरूपा । कुरुकुला बलिदेवता माता । पुरुषार्थाः

सागराः । देहो नवरत्नद्वीपः । त्वगादिसप्तधातुभिरनेकैः

संयुक्ताः सङ्कल्पाः कल्पतरवः । तेजः कल्पकोद्यानम् । रसनया

भाव्यमाना मधुरामृतित्तकटुकषायलवणभेदाः षड्रसाः

षड्रतवः क्रियाशक्तिः पीठम् । कुण्डलिनी ज्ञानशक्तिर्गृहम् ।

इच्छाशक्तिर्महात्रिपुरसुन्दरी । ज्ञाता होता ज्ञानमग्निः

(ज्ञानमर्घ्यम्) ज्ञेयं हविः । ज्ञातृज्ञानज्ञेयानामभेदभावनं

श्रीचक्रपूजनम् । नियतिसहिताः शृङ्गारादयो नव रसा

अणिमादयः । कामक्रोधलोभमोहमदमात्सर्यपुण्यपापमया

ब्राह्म्याद्यष्टशक्तयः । (आधरनवकम् मुद्राशक्तयः ।)

पृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशश्रोत्रत्वक्क्षुर्जिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थमनोविकाराः

(कामाकर्षिण्यादि) षोडश शक्तयः ।

वचनादानगमनविसर्गानन्दहानो(पादानो)पेक्षा(ख्य)-

भुद्धयोऽनङ्गकुसुमादिशक्तयोऽष्टौ । अलम्बुसा
 कुहूर्विश्वोदरी वरुणा हस्तिजिह्वा यशस्वत्यश्विनी गान्धारी
 पूषा शङ्खिनी सरस्वतीडा पिङ्गला सुषुम्ना चेति चतुर्दश
 नाड्यः । सर्वसंक्षोभिण्यादिचतुर्दशारगा देवताः ।
 प्राणापानव्यानोदानसमाननागकूर्मकृकरदेवदत्तधनञ्जया इति
 दश वायवः । सर्वसिद्धिप्रदा देव्यो बहिर्दशारगा देवताः ।
 एतद्वायुदशकसंसर्गोपाधिभेदेन रेचकपूरकशोषकदाहप्लावका
 (रेचकः पाचकः शोषको दाहकः प्लावका इति) प्राणमुख्यत्वेन
 पञ्चधोऽस्ति (जठराग्निर्भवति) । क्षारको दारकः क्षोभको
 मोहको जृम्भक इत्यपालनमुख्यत्वेन पञ्चविधोऽस्ति ।
 तेन मनुष्याणां मोहको दाहको (नागप्राधान्येन पञ्चविधास्ते
 मनुष्याणां देहगा) भक्ष्यभोज्यशोष्यलेह्यपेयात्मकं
 चतुर्विधमन्नं (पञ्चविधमन्नं) पाचयति। एता
 दश वह्निकलाः सर्वज्ञत्वाद्यन्तर्दशारगा देवताः ।
 शीतोष्णसुखदुःखेच्छासत्त्वरजस्तमोगुणा वशिन्यादिशक्तयोऽष्टौ ।
 शब्दस्पर्शरूपरसगन्धाः पञ्चतन्मात्राः पञ्चपुष्पबाणा
 मन इक्षुधनुः । वश्यो वाणो रागः पाशः । द्वेषोऽङ्कुशः ।
 अव्यक्तमहत्तत्त्वमहदहङ्कार इति कामेश्वरी-वज्रेश्वरी-
 भगमालिन्योऽन्तस्त्रिकोणाग्रगा देवताः । (निरुपाधिकसंविदेव
 कामेश्वर । सदानन्दपूर्ण स्वात्मेव परदेवता ललिता ।
 लौहित्यमेतस्य सर्वस्य विमर्श । अनन्यचित्तत्वेन च
 सिद्धिः । भावनायाः क्रिया उपचरः । अहं त्वमस्ति नास्ति
 कर्तव्यमकर्तव्यमुपासितव्यमिति विकल्पानामात्मनि विलापनम् होमः ।
 भवनाविषयानामभेदभवना तर्पणम् ।) पञ्चदशतिथिरूपेण
 कालस्य परिणामावलोकनस्थितिः पञ्चदशनित्याः । श्रद्धानुरूपा
 धीर्देवता । तयोः कामेश्वरी सदानन्दघना परिपूर्णस्वात्मैक्यरूपा
 देवता । सलिलमिति लौहित्यकारणं सत्त्वम् । कर्तव्यमकर्तव्यमिति
 भावनायुक्त उपचारः । अस्ति नास्तीति कर्तव्यतानूपचारः ।
 बाह्याभ्यन्तःकरणानां रूपग्रहणयोग्यतास्वित्यावाहनम् ।
 तस्य बाह्याभ्यन्तःकरणानामेकरूपविषयग्रहणमासनम् ।
 रक्तशुक्लपदैकीकरणं पाद्यम् । उज्ज्वलदामोदानन्दासनदानमर्घ्यम् ।
 स्वच्छं स्वतःसिद्धमित्याचमनीयम् । चिच्चन्द्रमयीति

सर्वाङ्गस्रवणं स्नानम् । चिदग्निस्वरूपपरमानन्दशक्तिस्फुरणं
 वस्त्रम् । प्रत्येकं सप्तविंशतिधा
 भिन्नत्वेनेच्छाज्ञानक्रियात्मकब्रह्मग्रन्थिमद्रसतन्तुब्रह्मनाडी
 ब्रह्मसूत्रम् । स्वव्यतिरिक्तवस्तुसङ्गरहितस्मरणां विभूषणम् ।
 सच्चित्मुखपरिपूर्णतास्मरणं गन्धः । समस्तविषयाणां
 मनसः स्थैर्येणानुसंधानं कुसुमम् । तेषामेव सर्वदा स्वीकरणं
 धूपः । पवनावच्छिन्नोत्थ्वज्वलनसच्चिदुल्काकाशदेहो दीपः ।
 समस्तयातायातवर्ज्यं नैवेद्यम् । अवस्थात्रयाणामेकीकरणं ताम्बूलम् ।
 मूलाधारादाब्रह्मरन्ध्रपर्यन्तं ब्रह्मरन्ध्रादामूलाधारपर्यन्तं
 गतागतरूपेण प्रादक्षिण्यम् । तुर्यावस्था नमस्कारः ।
 देहशून्यप्रमातृतानिमज्जनं बलिहरणम् । सत्यमस्ति
 लर्तव्यमकर्तव्यमौदासीन्यनित्यात्मविलापनं होमः । स्वयं
 तत्पादुकानिमज्जनं परिपूर्णध्यानम् । एवं मुहूर्तत्रयं (मुहूर्तद्वितयं
 मुहूर्तमात्रं वा) भावनापरो जीवन्मुक्तो भवति स एव शिवयोगीति
 गद्यते। आदिमतेनान्तश्चक्रभावनाः । तस्य देवतात्मैक्यसिद्धिः ।
 चिन्तितकार्याण्ययत्नेन सिद्ध्यन्ति । स एव शिवयोगीति कथ्यते ।
 कादिहादिमतोक्तेन भावना प्रतिपादिता । जीवन्मुक्तो भवति । य एवं
 वेद । इत्युपनिषत् । (सोऽथर्वशिरोऽधीते ।)

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवा । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
 स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः।
 स्वस्ति नस्तार्क्ष्योऽरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु।
 ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

इत्यथर्वणवेदे भावनोपनिषत्सम्पूर्णा ॥

There are 2-3 different versions of this upaniShat. We have followed the
 108-120 upaniShashads' collection.

Encoded and proofread by P. P. Narayanaswami (swami at math.mun.ca), NA

Bhavanopanishat or Shri Chakropanishad
pdf was typeset on February 2, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

